



Šifra kandidata:

**Državni izpitni center**



P 2 5 2 G 1 0 5 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

# **NARAVOVARSTVO**

Izpitna pola 2

**Torek, 26. avgust 2025 / 90 minut**

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:*

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ključ za določevanje rastlin, periodni sistem, numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja ter nabor definicijskih enačb in konstant.*

**POKLICNA MATURA**

## **NAVODILA KANDIDATU**

**Pazljivo preberite ta navodila.**

**Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.**

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Izpitna pola vsebuje 4 strukturirane naloge. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 20. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor.

Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

*Ta pola ima 12 strani, od tega 4 prazne.*





**Prazna stran**

**OBRNITE LIST.**



## 1. Sanacija deponij.

Občina se je odločila, da bo začela reševati problematiko divjih odlagališč. V času čistilnih akcij so namreč odkrili veliko nepravilno odloženih odpadkov. Odločili so se, da uredijo odlagališče komunalnih odpadkov.



(Vir: <https://www.slideserve.com/cutler/trajnostni-razvoj-jv-slovenije-z-ekoremediacijami>. Pridobljeno: 7. 4. 2024.)

- 1.1. Kako imenujemo kompleksen sistem biotopa in biocenoze, v katerem so navadno kot posledica človekove aktivnosti zmanjšane oziroma slabše ekološke vrednosti?

---

(1 točka)

- 1.2. Po odobritvi plana občina začne graditi odlagališče.

Razvrstite zapisane postopke izdelave trajnostne deponije v pravilnem zaporedju od začetka do konca s številkami od 1 do 5.

- \_\_\_ Gradnja rastlinske čistilne naprave s črpališčem za predčiščenje izcedne vode in vračanjem vode na zasajeni del odlagališča.
- \_\_\_ Zasaditev prekritega odlagališča z rastlinami za vzpostavitev evapotranspiracijskega sloja.
- \_\_\_ Zapolnitev odlagališča s starimi in novimi odpadki, kompaktacija.
- \_\_\_ Prekritje zapolnjenih odlagališč z zemeljskimi sloji in vgradnja podzemnega namakalnega sistema.
- \_\_\_ Izolacija dna odlagališča, postavitvev drenažnih sistemov za zbiranje in odvajanje izcedne vode.

(1 točka)



- 1.3. Katero vrsto rastlinske čistilne naprave (RČN) bi predlagali, če vemo, da je odlagališče na območju z nizkimi temperaturami, pozimi večinoma pod lediščem? Napišite še dve rastlini, ki sta primerni za takšno RČN.

Vrsta RČN:

---

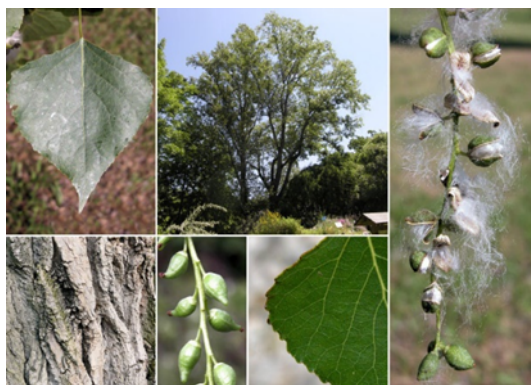
(1)

Primerni rastlini:

---

(1)  
(2 točki)

- 1.4. Na spodnjih slikah sta dve drevesni vrsti, ki sta primerni za zasaditev na deponiji. Poimenujte ju.



(Vir: <https://www.geocaching.com/geocache/GC7RDX7>. Pridobljeno: 7. 4. 2024.)

Drevesna vrsta 1: \_\_\_\_\_



(Vir: <https://www.actaplantarum.org/forum/viewtopic.php?t=437>. Pridobljeno: 9. 6. 2024.)

Drevesna vrsta 2: \_\_\_\_\_

(1 točka)



## 2. Grožnja za belko (*Lagopus mutus*).

V naših krajih belka živi nad zgornjo gozdno mejo, na visokogorskih travnikih vse do meje večnega snega, torej v Julijskih Alpah, Kamniško-Savinjskih Alpah in Karavankah.

(Vir: <https://www.lovska-zveza.si/prostozivece-zivali/ptice/belka/>. Pridobljeno: 1. 6. 2024.)



(Vir: <https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/ptice-slovenije/koconoge-kure/>. Pridobljeno: 1. 6. 2024.)

- 2.1. Po Pravilniku o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam belka (*Lagopus mutus*) sodi v kategorijo **V**. Kaj pomeni ta oznaka?

\_\_\_\_\_

(1 točka)

- 2.2. Glavni namen ohranjanja vrst je zagotavljanje minimalne viabilne populacije. Razložite strokovno besedno zvezo »minimalna viabilna populacija«.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(1 točka)

- 2.3. Ker belko najbolj ogroža nemir v visokogorju v času gnezditve, je eden od ukrepov vzpostavitev mirnih območij.

Med kakšne ukrepe varstva narave spada vzpostavljanje mirnih območij – »ex situ« ali »in situ«?

\_\_\_\_\_

(1)

Imenujte zakon, ki določa ukrepe varstva narave – tudi s kratico.

\_\_\_\_\_

(1)  
(2 točki)

- 2.4. Navedite dva dejavnika, ki ogrožata belko v njenem naravnem habitatu.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

(1 točka)



### 3. Vzorčenje tal.

Dijaki so vzorčili talne horizonte na oligotrofnem travniku in podatke zbrali v spodnji tabeli.

<b>Lokacija:</b> A			<b>Rastlinstvo:</b> glavinec, travniška kadulja, ranjak, navadni jesenček, sedečelistni reličnik, košeničica, kraški šetraj			
<b>Nadmorska višina:</b> 315 m						
<b>Relief:</b> kraški						
Horizont	Globina	Barva	Struktura	Tekstura	Konsistenca	Opombe
O	0–2 cm	črna	mrvičasta	MI	sipka	veliko živali
A	2–5 cm	temno rjava	poliedrična	I	drobljiva	dobro razvit koreninski sistem
C	5–30 cm	svetlo rjava	poliedrična	GI	mazava	
R	30–32 cm	bela	/	/	/	ni vidnih talnih živali

3.1. Kaj predstavlja C-horizont?

\_\_\_\_\_ (1 točka)

3.2. Zakaj z globino pridobivajo tla svetlejšo barvo?

\_\_\_\_\_ (1 točka)

3.3. Navedite dve tehniki določevanja teksture tal.

– \_\_\_\_\_  
– \_\_\_\_\_ (2 točki)

3.4. Katera tekstura tal sodi med težka tla?

- A Glinena ilovica.
- B Meljasta ilovica.
- C Peščena ilovica.
- D Ilovica.

(1 točka)



#### 4. Gospodarjenje z ostanki.

4.1. Razložite, kaj so odpadki.

---



---



---

(1 točka)

4.2. Katere skupine odpadkov sodijo med komunalne odpadke?

- A Biološki odpadki, embalaža, gume, papir.
- B Biološki odpadki, gradbeni material, steklo, papir.
- C Papir, gume, gradbeni odpadki, embalaža.
- D Papir, embalaža, steklo, biološki odpadki.

(1 točka)

4.3. Pravilno ravnanje z odpadki.

Navedite dva postopka ravnanja z odpadki, ki sledita po tem, ko jih prevzame komunalno podjetje na ekološkem otoku.

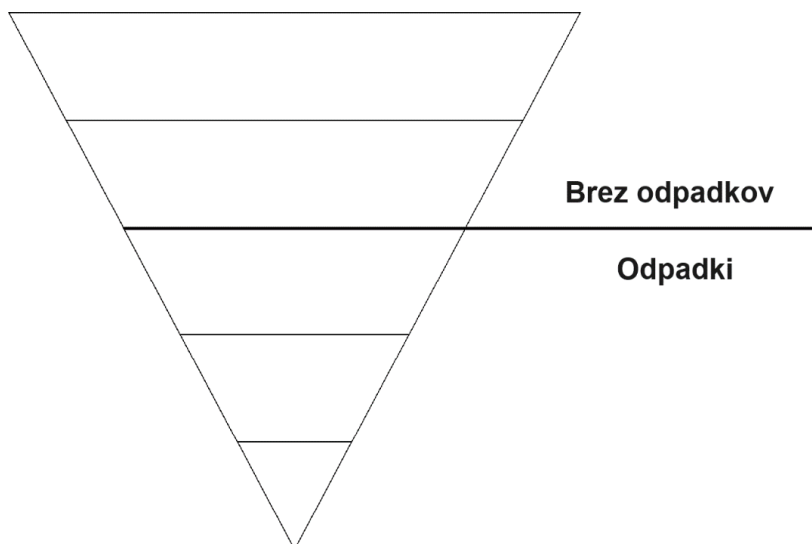
---



---

(1)

Kakšen je prednostni vrstni red (hierarhija) pri ravnanju z odpadki? Pravilni vrstni red vpišite v trikotnik.



(1)  
(2 točki)



- 4.4. Naštejte tri odpadke, ki jih ne smemo metati v zabojnik za steklo, četudi so iz stekla ali so podobni steklu.

— \_\_\_\_\_

— \_\_\_\_\_

— \_\_\_\_\_

*(1 točka)*



**Prazna stran**



**Prazna stran**



**Prazna stran**